

Vet ikke nok om isvarmen

SÅRBART: Oppvarmingen i Arktis har foregått dobbelt så raskt som noe annet sted på kloden de siste førti årene. Forskerne mangler likevel fortsatt mye kunnskap om prosessene som skjer i polarområdene.

ARKIVFOTO: COLOURBOX.COM

Varmere klima vil få enorme effekter på næringsvirksomhet og økosystemer i Arktis. Forskere fra hele verden er nå samlet i Bergen for å tette kunnskapshull.

ATLE ANDERSSON
atle.andersson@bt.no

– Arktis er sårbar for global oppvarming, og det er her temperaturen stiger raskest. Modellene som kan forutsi fremtidens polare klima, er imidlertid ikke gode nok i dag, sier professor Tore Furevik, som også er assisterende direktør ved Bjerknessenteret.

Denne uken samles 100 sentrale internasjonale klimaforskere i Bergen for å utarbeide anbefalinger om hva som trengs for å bedre den vitenskapelige kunnskapen om klimaet i Arktis og Antarktis.

Store endringer

Mens Norge opplevde ekstremkulde sist vinter, ble det registrert varmere rekorder på Grønland. Temperaturene i hovedstaden Nuuk har vært de høyeste siden målingene begynte for 138 år siden.

Forskere melder om dramatiske endringer i klimaet over hele Arktis. Det har fått myndigheter, oljeselskaper og rederier til å øyne store muligheter i isfrie farvann i de nordlige farvannene.

Det snakkes også om fremtidig kornproduksjon på Grønland og skogbruk på den russiske tundran. Livsvilkårene for inuitter og andre befolkningsgrupper som lever i ekstremregionene, kan bli dramatisk endret.

fakta

forsker møte om Arktis

- Klimaforskere fra Europa, Nord-Amerika og Asia samles i Bergen de neste dagene.
- Formålet er å lage anbefalinger om hva som trengs av modeller, observasjoner og overvåking for å utvikle bedre forståelse om fremtidens polare klima.
- Møtet arrangeres i regi av World Climate Research Programme (WCRP), som er det sentrale internasjonale klimaforskningsprogrammet.

– Når isen forsvinner, vil det kunne få effekter på alt fra torskens vandring til vegetasjonen i Sibir. Mange økosystemer befinner seg allerede i dag helt på grensen for hva en del arter kan tåle, sier professor Furevik.

Polarstormer

Et annet fenomen som forventes å endre seg i et nytt arktisk klima, er utbredelsen av polarstormene. De hissige, intense og uforutsigbare lavtrykkene er de sjøfarendes verste mareritt og meteorologenes store utfordring. Disse lavtrykkene oppstår når

den iskalde vinden fra sjøisen i Arktis møter det varmere havvannet, forklarer Furevik.

Jo større temperaturforskjellen er, desto kraftigere blir lavtrykket. Energien som blir sugd opp fra havet, skaper den kraftige vinden. Når vinden øker på, suges det enda mer energi opp og systemet holder liv i seg selv – helt til det treffer land og dør ut.

– Når iskanten flytter seg nordover vil det ventelig bli færre polarstormer langs Finnmarks-kysten, sier Furevik.

Forskerkollega Erik Kolstad har tidligere sagt til BT at mye av den kommersielle aktiviteten i fremtiden trolig vil foregå langs iskanten, der uværet kan komme i rasende fart. – Det er umulig å drive aktiviteter når sjøsprøyten er frosset til is i omtrent samme

sekund som den treffer skipsdekket eller boreriggen, uttalte Kolstad til BT.

Bedre risikoanalyser

Forskerne som deltar på arbeidsmøtene skal legge grunnlaget for et system som bedre kan forutse klimaet i polare strøk. Tidsskalaene spenner fra sesonger til et hundreårsperspektiv.

Ifølge Furevik vil en styrking av klimamodellene i sin tur bidra til mer robuste risikoanalyser for planlagte og potensielle økonomiske aktiviteter i det høye nord.

– Det er en fin fjær i hatten for Bergen at byen er valgt ut som arrangør for denne begivenheten. Det er en anerkjennelse av Bergens bidrag til internasjonal klima- og polarforskning, sier Furevik.

– Varme i Arktis gir kulde på Vestlandet

Rekordvarme i Arktis kan paradoksalt nok være forklaringen på fjorårets sprengkulde i Norge.

– Global oppvarming betyr ikke at det blir varmere over alt. Oppvarmingen skaper slike komplekse situasjoner, sier havforsker Jim Overland ved National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA).

Den forrige vinteren var snørik og kald både i Nord-Europa og deler av USA. Slike vintre kan vi komme til å oppleve mer av. Ifølge forskere skyldes fenomenet at vindsystemene endrer seg når temperaturen stiger i Ark-

tis. Professor Tore Furevik ved Bjerknessenteret sier kulden sist vinter skyldtes at vi fikk mye nordavind fra polarområdene, mens de «vanlige» lavtrykkene i større grad svingte inn lenger sør i Europa.

Furevik har forståelse for at vinterkulde kan skape forvirring blant menigmann når de samtidig får servert budskapet om global oppvarming.

– Når det gjelder fremtidens vintre er likevel hovedscenariet at de vil bli våtere og varmere på Vestlandet. Innimellom vil vi likevel få tørre og kalde vintre. Vi lever i et område av verden med store naturlige svingninger i været, sier Furevik.

Spår at Jens går

Carl I. Hagen tror verken at Ap-leder Jens Stoltenberg eller SV-leder Kristin Halvorsen vil lede sine partier ved valget i 2013.

I sin nye bok «Klartale» skriver den tidligere Frp-lederen at han ikke tror at Stoltenberg vil stille til

valg som stortingsrepresentant i 2013, men at utenriksminister Jonas Gahr Støre vil seile opp som Arbeiderpartiets statsministerkandidat.

– Jeg har vanskelig for å se for meg ham som parlamentarisk leder i opposisjon til en regjering av Høyre og Fremskrittspartiet når han kan få store internasjonale oppgaver, skriver Hagen.

Hagen tror heller ikke at SV-leder Kristin Halvorsen vil være partiets leder ved valget om knapt tre år.

– Da vil Kristin Halvorsens plass i historien være sikret. Hun førte sitt parti frem til regjeringsmakt og vant kampen mot museumsvokterne. Men tapte samtidig velgerne fordi hun endret partiet, heter det i boken. NTB

Risikerer skattesmell

Det bergenske leteselskapet Rocksource kan få en skattesmell på 60 millioner kroner.

CHRISTIAN LURA
christian.lura@bt.no

Selskapet opplyste selv om dette i en børsmelding.

– Det er et «worst case», presiserer administrerende direktør Trygve Pedersen.

Det bergensbaserte offshore-selskapet har kjøpt tjenester fra datterselskapet Rocksource Geotech AS. Dette selskapet er spesialister på bruk av elektromagnetisme (EM) i tillegg til seismikk.

EM-tjenestene er blitt kjøpt både av Rocksource ASA og deres lisenspartnere.

Kostnader ved olje- og gassletting gir en skattereduksjon på 78 prosent for norske selskaper. Dermed har Rocksource kunnet skrive av utgiftene til datterselskapet på skatten.

Oljeskattkontoret har stilt spørsmål ved om tjenestene til Rocksource Geotech er priset for høyt.

– Det vil vi bestride. Vi mener at prisene har vært markedspris, sier Pedersen.

Oljeskattkontoret har sendt et varsel om endring i ligningen til Rocksource for årene 2007–2009. Både oljeskattenemnden og klagenemnden for oljeskattesaker skal behandle saken før endelig vedtak foreligger.